

**Krystyna Bronowska
Elżbieta Żywucka-Kozłowska**

USTALANIE PRZYNALEŻNOŚCI GATUNKOWEJ ROŚLIN I ZWIERZĄT CHRONIONYCH PRZEPISAMI KONWENCJI WASZYNGTOŃSKIEJ

1. Geneza, struktura i cele CITES¹.

Przez tysiące lat obserwowano ścisłą harmonię człowieka z przyrodą, a znikanie gatunków stanowiło naturalne zjawisko procesu ewolucji. Z czasem liczba gatunków eliminowanych przez człowieka niepokojąco zaczęła się zwiększać. Tylko w ostatnim czasie z ręki *homo sapiens* wyginęło 17 gatunków niedźwiedzi, 5 gatunków wilków, 4 – kotów, 5 – dziko żyjących koni oraz wiele innych². Konsekwencją działalności człowieka, szczególnie intensywną począwszy od XIX wieku, była postępująca degradacja środowiska naturalnego³, m.in. poprzez wycinanie lasów, dewastację i zniszczenie środowiska, a także lawinowo rosnący handel i przemysł powodujący zagrożenie dla wielu gatunków dzikiej fauny i flory. Przemysł stał się bezpośrednią przyczyną podjęcia na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych ubiegłego wieku prac nad stworzeniem umowy międzynarodowej ograniczającej handel dzikimi zwierzętami i roślinami egzotycznymi. W tym celu państwa, które ratyfikowały Konwencję Waszyngtońską, ustalają listy gatunków objętych ochroną, rozpoznawalnych ich części oraz produktów pochodnych, którymi handel jest całkowicie zakazany oraz listy innych gatunków poprzez wprowadzenie ograniczeń w handlu nimi⁴. Handel zwierzętami i ich pochodnymi daje roczny obrót ponad 6 mld dolarów,

¹ Konwencja Waszyngtońska o Międzynarodowym Handlu Gatunkami Roślin i Zwierząt Zagrożonymi Wyginięciem (ang. *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*).

² A. Garski, *Zagrożone gatunki papug*, Fauna i Flora 2008, nr 8.

³ B. Dobrzańska, G. Dobrzański, B. Kiełczowski, *Ochrona środowiska przyrodniczego*, Warszawa 2008, s. 116.

⁴ A.S. Pullin, *Biologiczne podstawy ochrony przyrody*, przekład J. Weiner (red.), Warszawa 2005, s. 146.

porównywalny do handlu broni i narkotykami⁵. W bogatych krajach zachodnich stale rosło zapotrzebowanie na dzikie zwierzęta i rośliny egzotyczne, a także na niektóre ich części, takie jak skóry i futra, kość słoniowa czy też kości tygrysa i rogi nosorożca (używane w medycynie naturalnej jako afrodyzjaki). Szacuje się, że handel ten obejmuje corocznie: 25 000-30 000 zwierząt należących do naczelnych, 9-10 mln storczyków, 2-5 mln dzikich ptaków, 10 mln skór gadów, 15 mln futer, 7-8 mln kaktusów i ponad 500 mln ryb tropikalnych⁶. Nielegalny obrót, obejmujący miliony okazów roślin i zwierząt, stanowi obok niszczącego dla przyrody wpływu gospodarczej działalności człowieka główne zagrożenie egzystencji ogromnej liczby gatunków oraz znaczne straty społeczne wskutek niekontrolowanego handlu i nadmiernej eksploatacji środowiska naturalnego.

Uwieńczeniem prac zmierzających do poddania handlu dzikimi gatunkami odpowiedniej kontroli stało się podpisanie 3 marca 1973 roku w Waszyngtonie Konwencji o Międzynarodowym Handlu Gatunkami Roślin i Zwierząt Zagrożonymi Wyginięciem, zwanej od miejsca podpisania Konwencją Waszyngtońską. Konwencję podpisało początkowo 21 państw, a w chwili obecnej posiada ona 164 sygnatariuszy, w tym od 12 grudnia 1989 roku Polskę⁷.

Celem Konwencji Waszyngtońskiej jest stworzenie skutecznego i efektywnego mechanizmu międzynarodowej kontroli handlu dzikimi gatunkami roślin i zwierząt w sposób, który nie będzie stanowił zagrożenia dla ich występowania⁸. Na mocy przepisów szczegółowych konwencji dopuszcza się międzynarodową wymianę handlową gatunkami wymienionymi w załącznikach do niej jedynie po uzyskaniu odpowiednich zezwoleń lub świadectw⁹. Gatunki zagrożone zostały wymienione w trzech załącznikach do konwencji¹⁰:

- Załącznik I obejmuje listę gatunków zagrożonych wyginięciem, które ze względu na swoją wartość i unikalne występowanie objęte są szczególną ochroną, a handel nimi został poddany ścisłej reglamentacji i jest dozwolony wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach (wymiana lub sprzedaż między ogrodami zoologicznymi). Zabroniony jest eksport i import tych gatunków w celach komercyjnych. W załączniku tym znajduje się ponad 300 gatunków roślin.

⁵ B. Hołyst, *Kryminalistyka*, Warszawa 2004, s. 493.

⁶ Tamże, s. 493.

⁷ Obowiązuje od 12 marca 1990 r. Tekst Konwencji został opublikowany w załączniku do Dziennika Ustaw z 4 kwietnia 1991 roku, Nr 27, poz. 112 i 113.

⁸ E. Karasińska, *Chronić, by nie wyginęły*, Głos Szczeciński 2000, nr 15.

⁹ K. Bronowska, *Problematyka wykrywczo-dowodowa w sprawach z zakresu ochrony środowiska (ze szczególnym uwzględnieniem ekspertyz)*, Szczecin 2007, s. 43.

¹⁰ B. Hołyst, *Kryminalistyka*, Warszawa 2004, s. 496.

- Załącznik II zawiera listę gatunków roślin i zwierząt, którym nie zagraża bezpośrednio wyginiecie, jednak mogą stać się one zagrożone w przypadku, gdyby handel nimi nie został poddany kontroli i ograniczeniu. Handel roślinami pozyskanymi z natury oraz sztucznie uprawianymi jest dozwolony, lecz podlega kontroli. W załączniku tym znajduje się niemal 25 000 gatunków roślin.
- Załącznik III obejmuje gatunki, których umieszczenia na liście zażądało choćby jedno z państw-sygnatariuszy konwencji i dla których niezbędna jest międzynarodowa współpraca w celu ograniczenia lub zaprzestania ich eksploatacji, a międzynarodowy obrót nimi podlega kontroli na wniosek kraju z którego jest dokonywany. W załączniku tym znajduje się tylko sześć gatunków.

Lista gatunków objętych przepisami CITES jest stale aktualizowana. Obecnie znajduje się na niej około 23 000 okazów dzikiej fauny i flory, której grozi wyginiecie. Przedstawiciele państw członkowskich spotykają się co dwa lata w celu kontroli zgłoszeń, procedur oraz uaktualniania wykazów gatunków objętych ochroną w oparciu o informacje o ich ilości i rozwoju handlu. Niestety z roku na rok lista gatunków zagrożonych stale się wydłuża, co świadczy o rosnącej liczbie gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginieciem poprzez ich nadmierne użytkowanie, szczególnie gdy są atrakcyjne dla człowieka¹¹. Jesteśmy zatem świadkami masowej rzezi zwierząt w celu zdobycia mięsa, skór, rogów, poroży, futer, okazów do kolekcji, pamiątek turystycznych czy też nowych terenów rolniczych¹².

Każda ze stron Konwencji Waszyngtońskiej zobowiązana jest do wyznaczenia organów administracyjnych odpowiedzialnych za wydawanie świadectw i zezwoleń. W przypadku Polski jest to Departament Ochrony Przyrody Ministerstwa Środowiska. Organy te mają za zadanie łączność z sekretariatem i innymi członkami oraz z organem naukowym pełniącym funkcje opiniodawcze (opinie o stanie populacji danych gatunków i ewentualnego dopuszczenia do obrotu nimi). W Polsce organem takim jest Państwowa Rada Ochrony Przyrody. Omawiając działania organów Konwencji Waszyngtońskiej należałoby wspomnieć o międzynarodowym programie monitorowania handlu dzikimi gatunkami zwierząt TRAFICC, stanowiącym wspólną inicjatywę Sekretariatu

¹¹ Zob. A. Gore, *Ziemia na krawędzi. Człowiek a ekologia*, Warszawa 1996.

¹² J. Stawicka, M. Szymczak-Piątek, J. Wiczorek, *Wybrane zagadnienia ekologiczne*, Warszawa 2006, s. 231.

Konwencji, Światowego Funduszu na Rzecz Przyrody WWF¹³ i Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody IUCN¹⁴. TRAFFIC został utworzony w roku 1976 i jest w chwili obecnej największym na świecie centrum monitoringu handlu zagrożonymi gatunkami, a także najpoważniejszym ekspertem w tej dziedzinie. Opracowuje analizy naukowe o skali handlu zagrożonymi gatunkami i jego wpływie na stan zasobów naturalnych naszej planety.

Konwencja Waszyngtońska jest tylko jedną z wielu umów międzynarodowych regulujących problematykę zachowania różnorodności biologicznej. Spośród wielu innych należałoby wymienić:

- Konwencję o ochronie różnorodności biologicznej - Nairobi/Kenia, 22 maja 1992 (Dz.U. z 2002 r., Nr 184, poz. 1533),
- Konwencję o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt - Bonn 23 czerwca 1979 (Dz.U. z 2003 r., Nr 2, poz. 17),
- Konwencję o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej i ich siedlisk - Berno 19 września 1979 (Dz.U. z 1996 r., Nr 58, poz. 263 ze zm.),
- Konwencję o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego - Konwencja Ramsarska, 2 lutego 1971 (Dz.U. z 2003 r., Nr 131, poz. 1206 ze zm.)¹⁵.

Unia Europejska, mimo że nie jest stroną Konwencji CITES, także reguluje materię objętą przepisami. Postanowienia konwencji wprowadzono do porządku prawnego w 1982 roku w formie Rozporządzenia Rady UE. Obecnie trzonem unijnego prawa dotyczącego handlu zagrożonymi gatunkami dzikiej fauny i flory są rozporządzenia¹⁶ mające bezpośrednie zastosowanie we wszystkich

¹³ World Wildlife Fund. Światowy Fundusz na Rzecz Przyrody przygotował w październiku 2004 roku raport, z którego wynika, że w ciągu 30 lat (od 1970 do 2000 roku) aż o 40% zmniejszyła się liczebność gatunków kręgowych zamieszkujących naszą planetę. W czasie 40 lat swego istnienia organizacja przeprowadziła ponad 12 600 projektów ochrony przyrody w 154 krajach, przyczyniając się do utworzenia 270 parków narodowych. Fundusz prowadzi szeroko zakrojoną współpracę z władzami państw, organizacjami pozarządowymi, firmami i osobami prywatnymi, pełniąc rolę niezależnego doradcy. Działalność organizacji wspiera 5 mln członków. Zob. J. Stawicka, M. Szymczak-Piątek, J. Wieczorek, *Wybrane...*, wyd. cyt., s. 249.

¹⁴ International Union for Conservation of Nature została powołana na pierwszym powojennym Kongresie Ochrony Przyrody w Fontainebleau w 1948 roku, pod nazwą Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody. W 1956 roku zmieniła nazwę na Światową Unię Ochrony Przyrody i Jej Zasobów.

¹⁵ R. Paczuski, *Ochrona środowiska. Zarys wykładu*, Bydgoszcz 2007, s. 134.

¹⁶ Rozporządzenie Rady (WE) Nr 338/97 (Official Journal of the European Communities, L 61, 3 III 1997) wraz z nowelizacjami w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory poprzez reglamentację handlu nimi (wersja zaktualizowana w rozporządzeniu Nr 1497/2003 oraz w rozporządzeniu Nr 834/2004; Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1332/2005 z dnia 9 sierpnia

państwach członkowskich, stając się częścią ich krajowych porządków prawnych przy sprecyzowaniu odpowiednich przepisów regulujących właściwość i kompetencje poszczególnych organów oraz sankcje karne za naruszenia postanowień Konwencji.

2. Polskie przepisy prawne związane z Konwencją Waszyngtońską.

Polska ratyfikowała Konwencję Waszyngtońską 12 grudnia 1989 roku, a weszła ona w życie 12 marca 1990 roku. Przepisy prawne dotyczące kontroli eksportu i importu oraz przetrzymywania roślin lub zwierząt, ich części i produktów pochodnych wynikające z ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych, w tym Konwencji Waszyngtońskiej, zawarte zostały w nowelizacji ustawy o ochronie przyrody z 16 października 1991 r. dokonanej 7 grudnia 2000 r.¹⁷ Artykuł 27d, ustęp 1 znowelizowanej ustawy o ochronie przyrody stanowi: *Zabrania się przewożenia przez granicę państwa roślin i zwierząt, ich części oraz produktów pochodnych, podlegających ograniczeniom na podstawie umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, bez zezwolenia ministra właściwego do spraw środowiska*". Ograniczenia te w tym przypadku wypływają bezpośrednio z przepisów CITES i dotyczą wymienionych w załącznikach do konwencji gatunków.

Przepisy wykonawcze w tym zakresie zostały określone w rozporządzeniu ministra środowiska z 27 lutego 2002 roku w sprawie zezwoleń na przewożenie przez granicę państwa określonych roślin lub zwierząt¹⁸. Załącznik 1 do tego rozporządzenia odpowiada w swojej treści załącznikom do Konwencji Waszyngtońskiej, a załącznik 2 określa wzory wniosków o wydanie zezwolenia na przewóz oraz wzory zezwoleń.

W roku 2001 w Polsce minister środowiska wydał 208 zezwoleń importowych i 122 zezwolenia eksportowe i reeksportowe, zaś w roku 2002 łącznie ponad 500 zezwoleń na obrót międzynarodowy roślinami i zwierzętami objętymi Konwencją Waszyngtońską. Artykuł 27e ustawy o ochronie przyrody¹⁹, a także artykuł 9 ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody²⁰ wprowadzały

2005 r. zmieniające rozporządzenie Nr 338/97; Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 865/2006 (OJ L 166, 19 VI 2006) ustanawiające szczegółowe zasady dotyczące implementacji Rozporządzenia Rady (WE) Nr 338/97; Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 776/2004 (OJ L 51, 26 II 2003) wstrzymujące wprowadzenie do Wspólnoty określonych gatunków dzikiej fauny i flory.

¹⁷ Tekst jednolity: Dz.U. z 2001 r., Nr 99, poz. 1079.

¹⁸ Dz.U. Nr 39 z 16 kwietnia 2002, poz. 357.

¹⁹ Dz.U. z 2002 r., Nr 99, poz. 1079.

²⁰ Dz.U. z 2001 r., Nr 3, poz. 21.

każdorazowo obowiązek rejestracji posiadania, uprawy i hodowli gatunków roślin i zwierząt wpisanych do załączników Konwencji Waszyngtońskiej. Rejestry gatunków objętych ochroną CITES prowadzone są przez właściwych terytorialnie starostów lub prezydentów miast będących powiatami grodzkimi. Obowiązek rejestracji powstaje w chwili zakupu bądź sprzedaży rośliny lub zwierzęcia, wwozu do kraju lub wywozu za granicę, a także w wypadku nastąpienia zmian w danych rejestrowych. Osoby posiadające okazy gatunków objętych ochroną przed wejściem w życie ustawy o ochronie przyrody miały obowiązek dokonania rejestracji do końca października 2000 r., jednakże praktyczne zastosowanie obowiązujących przepisów wiązało się z ich niezajomością wśród posiadaczy takich okazów oraz z nieprzygotowaniem do ich egzekwowania przez pracowników starostw powiatowych. Trudności w realizacji powyższych przepisów wynikały także z faktu sporządzenia listy gatunków objętych obowiązkiem rejestracji wyłącznie w języku łacińskim, a języka tego nie znają nie tylko hodowcy, ale i większość urzędników, dlatego też resort środowiska zainicjował prace zmierzające do usprawnienia procedur rejestracyjnych. W nowym projekcie ustawy o ochronie przyrody z dnia 10 lipca 2003 roku przewidziano ograniczenie obowiązku rejestracji jedynie do posiadania i hodowli niektórych gatunków zwierząt (płazy, gady, ptaki i ssaki), rezygnując z niego w przypadku roślin, ryb i bezkręgowców²¹.

3. Naruszenia Konwencji Waszyngtońskiej według danych Inspekcji Celnej

Od początku lat dziewięćdziesiątych (początek transformacji ustrojowo-gospodarczej) zaobserwowano lawinowy wręcz wzrost ujawnień naruszeń Konwencji Waszyngtońskiej na polskich przejściach granicznych. Polska była i jest krajem tranzytowym dla odbiorców z krajów Europy Zachodniej, chociaż i u nas coraz częściej gatunki te znajdują nabywców. Po rozszerzeniu Unia Europejska stała się jednym z czołowych rynków obrotu okazami CITES²². Obserwowana znaczna liczba naruszeń postanowień CITES wynikająca przede wszystkim z aktywizacji działalności grup przestępczych oraz lepszym stanem wiedzy polskich służb celnych, fitosanitarnych i weterynaryjnych mającym bezpośredni wpływ na większą skuteczność działań wykrywczych.

Walka z przemytem i handlem roślinami i zwierzętami znajdującymi się pod ścisłą ochroną to wspólne szkolenia policjantów, sędziów, prokuratorów i celników. Nadmienić należy, że obecnie każda izba celna w Polsce ma swojego

²¹ Zob. M. Stępień, *Rejestrowanie zwierząt i roślin podlegających ograniczeniom na podstawie Konwencji Waszyngtońskiej* [w:] Prawo i Środowisko 2004, nr 1, s. 135.

²² S. Theile, A. Steinem, K. Kecse-Nagy, *Expanding Borders: New Challenge for Worldlife Trade Controls in the European Union*, TRAFFIC Europe, Brussels, Belgium 2004 r. (www.traffic.org/25/network4/report/pdf).

koordynatora ds. CITES – osobę wyspecjalizowaną w przepisach i procedurach. Ponadto zarówno Służba Celna, jak i Policja uczestniczą w szkoleniach poświęconych tematyce CITES, dotyczących aktualnych przepisów, rozpoznawania gatunków zagrożonych wyginięciem oraz sposobach przemytu²³.

Celnicy mają prawo zatrzymać przesyłkę ze zwierzętami, o ile podejrzewają, że są to zwierzęta CITES. Istotne w takiej sytuacji jest stwierdzenie przez granicznego lekarza weterynarii, czy nie naruszono przepisów ustawy o ochronie zwierząt²⁴. Problem identyfikacji gatunków jest w pierwszej fazie postępowania stosunkowo najmniejszy, bowiem jak już wspomniano w każdej izbie celnej jest koordynator ds. CITES, jednakże w przypadku wątpliwości co do gatunku przełożonych zwierząt celnicy mogą zawsze zasięgnąć opinii biegłego.

W latach 1996-2002 kraje członkowskie UE sprowadziły łącznie 86% wszystkich żywych ptaków będących w obrocie światowym, jednocześnie stały się drugim co do wielkości rynkiem handlu skórami gadów (35%), żywymi ssakami (25%) oraz żywymi gadami (17%)²⁵.

W przypadku Polski tylko w 2000 roku służba celna udaremniła wwóz ponad 1700 żywych okazów roślin i zwierząt oraz produktów pochodnych na polski obszar celny. W roku 2001 Departament Ceł Ministerstwa Finansów odnotował podobną liczbę przypadków, natomiast w 2002 roku zanotowano ich znaczny wzrost do ponad 19 000 okazów. Rok 2003 to 169 zatrzymań, w trakcie których skonfiskowano 895 gatunków CITES, w tym 42 żywe, 5 – roślin i 287,33 kg kawioru. W następnym 2004 roku odnotowano nieznaczny spadek zatrzymań (130), jednakże zaobserwowano wzrost liczby skonfiskowanych towarów – 2572 szt., w tym okazów żywych zwierząt 537, 21 roślin, 19,30 kg kołców jeżozwierza, 49,25 kg kawioru oraz 17,67 m drewna egzotycznego. Kolejne lata to wyraźny wzrost liczby zatrzymań: 2005 – 208; 2006 – 231; 2007 – 230, utrzymujący się na względnie stałym poziomie. Jednakże odnotowano zwiększoną liczbę okazów przemycanych na polski obszar celny. W roku 2005 – 13 922 zatrzymania, w tym: 1005 okazów zwierząt żywych, ponad 1100 okazów roślin, 163,99 kg kawioru oraz 4230 medykamentów medycznych. W roku 2006 nastąpił znaczący spadek zatrzymań do 6508 szt., w tym: 2015 – okazów zwierząt, 107,50 kg kawioru i 2662 produkty medycyny chińskiej, by w roku 2007 odnotować kolejny spadek do 3196 zatrzymań, w tym: 248 okazów

²³ www.mf.gov.pl/sluzba_celna

²⁴ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz.U. z 2003 r., Nr 16, poz. 1002).

²⁵ M. Kaczyńska, M. Pchałek, *System odpowiedzialności karnej za przestępstwa i wykroczenia przeciwko gatunkom dzikiej fauny i flory zagrożonym wyginięciem*, Warszawa 2004.

zwierząt żywych, 103 kg kawioru, 105 kg koralowców, 20 kg puchu marabuta, 7,75 kg rogu nosorożca oraz 1585 produktów medycyny azjatyckiej²⁶.

Niewątpliwie służba celna jest coraz skuteczniejsza w ujawnianiu przypadków nielegalnego przemytu CITES, co bez wątpienia jest czynnikiem powstrzymującym ten proceder, jednak według danych szacunkowych Interpolu wykrywa się zaledwie 1% nielegalnie przewożonych przez granicę okazów.

Zwierzęta pochodzące z przemytu lub nielegalnego obrotu w ramach rynku wewnętrznego są w miarę możliwości umieszczane (za uprzednio wyrażoną zgodą) w ogrodach zoologicznych, które stają się uprawnione do ich utrzymywania po stosownym wskazaniu przez ministra środowiska. Ograniczona przestrzeń ogrodów jest niestety bolączką i utworzenie ośrodka przeznaczonego w całości na potrzeby wynikające z realizacji przepisów CITES w Polsce staje się koniecznością.

4. Współpraca policyjna i celna na płaszczyźnie europejskiej

Ujawnianie prób przemytu, ustalanie przynależności gatunkowej i zwalczanie nielegalnego handlu zwierzętami roślinami objętymi ochroną Konwencji Waszyngtońskiej wymaga wspólnych wysiłków podejmowanych na arenie międzynarodowej.

Grupa ds. Wdrażania (*Enforcement Group*)²⁷ skupia przedstawicieli państw członkowskich odpowiedzialnych za wdrażanie przepisów rozporządzenia 338/97. Grupa ta zajmuje się przede wszystkim technicznymi aspektami egzekwowania postanowień ww. rozporządzenia, a przede wszystkim identyfikacją gatunkową oraz metodami dochodzeniowo-śledczymi. Grupa odbywa coroczne spotkania. Główną rolę w jej pracach odgrywają funkcjonariusze służby celnej i policji odpowiedzialni za kontrolę handlu gatunkami zagrożonymi wyginięciem.

Europejska Grupa ds. przestępstw przeciwko dzikiej przyrodzie działająca w ramach Interpolu spotyka się raz do roku w celu nieformalnej dyskusji i wymiany doświadczeń. Z uwagi na wspólne z Grupą ds. Wdrażania pola zainteresowań postuluje się, by grupy te zacieśniły swoją współpracę.

Europol działa wówczas, gdy przestępstwo zostało popełnione przez zorganizowaną grupę przestępczą i dotyczy co najmniej dwóch państw członkowskich przy zachowaniu warunku subsydiarności, że państwa te nie są w stanie same uporać się z zagrożeniem. Od 1 stycznia 2002 roku uprawnienia Europolu rozstały rozszerzone m.in. na zwalczanie przestępczości międzynarodowej

²⁶ Dane Ministerstwa Finansów (WWW.mf.gov.pl/sluzba_celna).

²⁷ Utworzona na mocy art. 14 ust. 3 Rozporządzenia 338/97.

związanej z handlem zagrożonymi gatunkami roślin i zwierząt oraz przestępczości przeciwko środowisku naturalnemu. Uprawnienie to przyczyniło się do utworzenia w ramach Europolu Grupy Wdrożeniowej do spraw przestępczości przeciwko dzikiej przyrodzie, która odbywa cykliczne spotkania raz do roku²⁸.

5. Dostęp do informacji

W przypadku ustalania pochodzenia i przynależności gatunkowej zwierząt i roślin zagrożonych wyginięciem ogromne znaczenie odgrywa sieć wymiany informacji naukowej i technicznej sprzyjająca identyfikacji okazów, wielkości populacji, ich statusu ochronnego, wartości rynkowej, stosowanych metod dochodzeniowo-wykrywczych czy danych na temat szlaków przemytu. Szybka wymiana informacji sprzyja efektywności ujawniania prób przemytu i zwalczania międzynarodowej przestępczości zorganizowanej oraz usprawnieniu kontaktów z biegłymi, instytucjami naukowymi, ekspertami, pracownikami ogrodów zoologicznych, służbą celną i weterynaryjną oraz Ministerstwem Ochrony Środowiska.

Sieć ta obejmuje w przypadku Polski Sąd Okręgowy w Warszawie (2 biegłych), Ministerstwo Finansów (Departament Celn), Ministerstwo Środowiska (Departament Ochrony Przyrody), Państwową Radę Ochrony Przyrody, Prokuraturę Rejonową Warszawa-Ochota, izby celne, Muzeum i Instytut Zoologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, ogrody zoologiczne oraz Instytut Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego, gdzie można zasięgać informacji dotyczącej identyfikacji okazów, przepisów prawno-karnych, prawa wspólnotowego, wniosków i zezwoleń na import i eksport takich okazów, wprowadzenie do środowiska lub ich przemieszczanie, pochodzenia okazów (wyhodowanych w niewoli), wymogów dotyczących opieki nad nimi oraz ich przetrzymywania.

²⁸ Zob. H. Maroń, *Integracja europejska a prawo karne*, Toruń 2003 r., s. 73-78.